

Магістерська робота присвячене проблемам бухгалтерського обліку та економічного аналізу виробничих запасів в умовах застосування логістичних систем.

Зокрема за результатами дослідження обґрунтовано особливості організації системи бухгалтерського обліку при логістичному інсорсингу та аутсорсингу.

Визначено склад завдань бухгалтерського обліку виробничих запасів при використанні логістичних систем як основи ефективного управління ресурсним потенціалом.

Обґрунтовано склад інформаційно-комунікаційних зв'язків при застосуванні логістичного інсорсингу.

Визначено склад інформаційно-облікових потоків в системі логістичного ланцюга при застосуванні логістичного аутсорсингу. Для раціональної організації обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами при застосуванні логістичного підходу визначено складові облікової політики.

Розвиток бухгалтерського обліку в динамічних умовах господарювання зумовлює необхідність інтеграції його організаційно-методичного інструментарію з новими методами управління ресурсами підприємства, в тому числі, виробничими запасами. Найважливішими елементами системи управління виробничими запасами є бухгалтерський облік і контроль, які є інформаційною основою управління та засобом відображення руху виробничих запасів. Сучасні економічні умови вимагають інтеграції та налагодження комунікаційної взаємодії між підсистемами управління та логістикою, яка виступає новим та найбільш ефективним інструментом управління виробничими запасами. Така інтеграція забезпечує підвищення ефективності постачальницько-заготівельної діяльності шляхом зниження логістичних витрат, які за оцінками вітчизняних експертів складають 40 % питомої ваги у собівартості продукції, в той час як в Західній Європі цей показник коливається на рівні 12–13 %. Традиційні системи обліку і контролю не забезпечують логістичну систему достатнім обсягом інформації, що обумовлює потребу в розробці теоретико-методичних засад обліково-контрольного забезпечення процесу управління виробничими запасами, ефективність якого визначає фінансовий результат суб'єкта господарювання в цілому та його структурних компонентів.

Запас – один з найбільш дорогих активів більшості компаній і складає до 40 % від загального інвестованого капіталу, тому ефективне управління ним дозволяє зменшити витрати підприємства, пов'язані з їх надлишком чи нестачею. Отже, виявлення фактів нестач виробничих запасів на вході призводить до збою чи простою виробництва, на виході – до втрат підприємства від реалізації готової продукції, зайві виробничі запаси викликають «омертвіння» оборотних коштів, а готової продукції – до зниження ціни реалізованого товару.

Завдання, що стоять перед працівниками, які здійснюють облік виробничих запасів

1. Своєчасне оформлення первинних документів на всі операції, пов'язані з надходженням, зберіганням та використанням запасів

11. Відображення у фінансовій та податковій звітності інформації про запаси відповідно до чинного законодавства

10. Своєчасне виявлення виробничих запасів, які не використовуються у господарській діяльності та які можна реалізувати для мобілізації внутрішніх резервів, неліквідів, а також готової продукції, що не користується попитом

9. Вибір обґрунтованої облікової політики щодо методів оцінки запасів

2. Здійснення точного та повного контролю за своєчасним надходженням, зберіганням та використанням запасів у процесі виробництва, дотримання встановлених норм витрат матеріалів на всіх стадіях обробки

ЗАДАЧІ, ЯКІ СТОЯТЬ ПЕРЕД ОБЛІКОВИМИ ПРАЦІВНИКАМИ, ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ЗА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

8. Проведення планових і позапланових інвентаризацій та відображення їх результатів у бухгалтерському обліку

3. Отримання на конкретну дату достовірних даних про кількість запасів, що перебувають на складах та у виробничих підрозділах, в інших місцях зберігання

4. Систематичний контроль за транспортно-заготівельними витратами під час придбання запасів

5. Своєчасне здійснення розрахунків з постачальниками запасів, контроль за матеріалами, що перебувають у дорозі

6. Контроль за дотриманням планів постачання матеріалами

7. Встановлення дієвої системи документації та документообороту

Пропозиції

Для можливості удосконалення організації бухгалтерського обліку логістичних операцій, в першу чергу, визначаємо організаційну структуру (форму) логістичної системи.

Логістика на підприємстві може застосовуватися двома шляхами: по-перше, на основі аутсорсингу (використання послуг логістичних компаній) та; по-друге, на основі інсорсингу (створення логістичного департаменту, введення до штату логіста менеджера або виконання логістичних функцій управлінським персоналом).

Бухгалтерський облік є основою прийняття управлінських рішень в сфері логістики виробничих запасів, адже згрупована та аналітична інформація про стан економічних ресурсів дозволяє ефективно управляти господарською діяльністю та розробляти перспективні плани щодо її розвитку.

Структуризація комунікаційних зв'язків облікової та логістичної систем має формуватися в двох напрямках залежно від форми організації логістики. У випадку організації логістики на основі інсорсингу, така структуризація здійснюється шляхом обґрунтування системи регулювання таких зв'язків, а також інформаційного забезпечення логістичного процесу. Зокрема вважаємо за необхідне розробити внутрішні нормативні документи регулювання логістики як основи регулювання інформаційних потоків системи управління виробничими запасами.

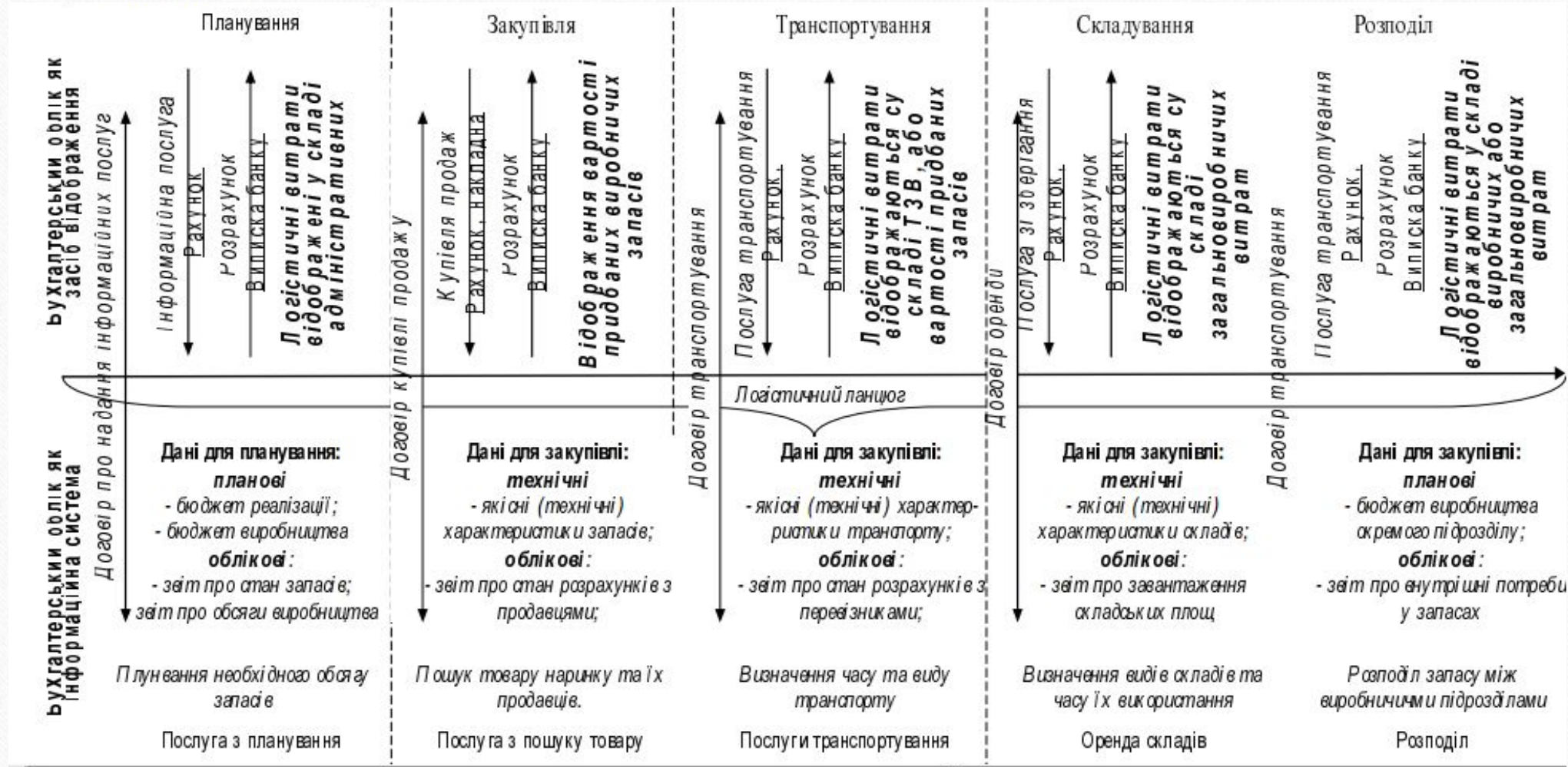
Врегулювання комунікаційних зв'язків між системами обліку та логістики на рівні внутрішнього нормативного регулювання управління запасами

<u>Департамент логістики</u>	<u>Бухгалтерська служба</u>	<u>Посада менеджера з логістики</u>
<i>Положення про департамент</i>	<i>Положення про бухгалтерську службу</i>	<i>Штатний розпис</i>
Регулює діяльність відділу та взаємодію з іншими відділами системи управління, зокрема бухгалтерською службою	Встановлюється взаємодія між відділами в системі управління, в напрямках організації інформаційних витрат	Регулює особливості діяльності посадових осіб з питань управління виробничими запасами та логістичними витратами
<i>Посадова інструкція менеджера з логістики виробничих запасів</i>	<i>Посадова інструкція бухгалтера з обліку виробничих запасів</i>	<i>Посадова інструкція менеджера з логістики</i>
Регулює особливості професійної відповідності, права та обов'язки менеджера з логістики	Врегулювання діяльності бухгалтера та менеджерів з логістики в напрямі інформаційних потоків	Регулює особливості професійної відповідності, права та обов'язки менеджера з логістики
<i>Методичні рекомендації виробничих запасів</i>	<i>Методичні рекомендації з обліку запасів та логістичних витрат</i>	<i>Методичні рекомендації з логістики виробничих запасів</i>
Регулює особливості планування, організації та контролю матеріального потоку, пов'язаного з рухом виробничих запасів	Регулює методику відображення, оцінки та звітності з виробничих запасів та логістичних витрат. Врегулювання інформаційних потоків в контексті відображення операцій та представлення інформації	Регулює особливості планування, організації та контролю матеріального потоку, пов'язаного з рухом виробничих запасів

При організації логістики на основі аутсорсингу структуризація комунікаційних зв'язків в системі управління запасами передбачає налагодження взаємозв'язків в ході використання послуг логістичних компаній в цілях постачання виробничих запасів, що дозволяє визначити інформаційні потоки в системі управління виробничими запасами та визначити об'єкти облікового відображення на кожному з етапів.

Таким чином, нами обґрунтовано структуризацію комунікаційних зв'язків системи бухгалтерського обліку та логістичної системи в контексті управління виробничими запасами наступними шляхами: по-перше, адаптації системи внутрішнього регулювання бухгалтерського обліку до системи регулювання логістики при різних формах її організації на основі інсорсингу. Зокрема запропоновано пакет документів, які регулюють діяльність бухгалтерської служби, посадова інструкція бухгалтера з обліку запасів та логістичних витрат, методичні рекомендації з обліку виробничих запасів та логістичних витрат); по-друге, ідентифікації об'єкти облікового відображення та визначення напрямів формування внутрішньої звітності на всіх етапах логістичного управління (планування, організація, контроль) та матеріального потоку (закупівля, транспортування, складування, розподіл); по-третє, визначення напрямів облікового забезпечення та відображення логістичних витрат при використанні послуг логістичних компаній (аутсорсинг).

Як відомо, термін “облікова політика” виник у зв’язку з реформуванням бухгалтерського обліку відповідно до ринкових відносин та міжнародних стандартів. В Україні він офіційно введений Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” (від 16 липня 1999 р. № 996-XIV). Виникнення облікової політики ґрунтується на тому, що законодавством передбачається використання альтернативних варіантів обліку, а роль бухгалтера на підприємстві змінюється від простого реєстратора господарських операцій до активного учасника їх здійснення.

Тому, виходячи із розширення кола користувачів бухгалтерської інформації (логістів-менеджерів), необхідно змінити підходи до формування основних положень про облікову політику: в організаційній частині – формування методичної та технічної складових, які повинні забезпечити організаційну побудову облікового підрозділу, визначення його місця в управлінській і виробничій структурі підприємства, а також його взаємодії з іншими підрозділами підприємства; в технічній частині – розширення кола фахівців (залучення логістів) для проведення інвентаризації, розробку форм внутрішньої звітності для цілей логістів-менеджерів. Відповідні пропозиції дозволять розширити сферу облікової політики та надати їй управлінської орієнтації.

У магістерській роботі дотримуємось позиції Н.С. Сахчинської, яка зазначає, що суб’єктам господарювання притаманно сім аспектів облікової політики: методичний, організаційний, технічний, податковий, управлінський, аналітичний та міжнародний. Виходячи з даної позиції, розкрито складові облікової політики виробничих запасів та логістичних витрат, пов’язаних з їх рухом, на промислових підприємствах.

Аспекти, які базуються на
нормативному регулюванні

Методичний аспект

Передбачає критерії визнання запасів, можливі способи їх оцінки при надходженні виробничих запасів, в процесі їх руху та вибутті з підприємства

Податковий аспект

Включає принципи бухгалтерського обліку та норми оподаткування операцій з виробничими запасами та логістичними витратами для забезпечення цілей оподаткування результатів діяльності суб'єкта господарювання

Організаційний аспект

Визначає структуру бухгалтерської служби, розробку інструкцій, форм ведення обліку, схему взаємозв'язків облікового підрозділу з підрозділом логістики, а також ланками управління підприємством

Технічний аспект

Передбачає розробку робочого плану рахунків бухгалтерського обліку виробничих запасів та логістичних витрат, графіку документообороту, порядку складання регістрів обліку та форм звітності в частині об'єктів нашого дослідження, порядку та частоти проведення інвентаризації запасів тощо

Аспекти, які самостійно
розробляються
промисловими підприємствами

Управлінський аспект

Передбачає можливі способи оцінки логістичних витрат, критерії їх визнання, порядок формування та включення до собівартості продукції, робіт, послуг

Аналітичний аспект

Визначає напрями аналітичного обліку логістичних витрат і виробничих запасів для забезпечення інформаційних потреб внутрішніх користувачів облікової інформації

Міжнародний аспект

Передбачає перелік норм та принципів ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів та логістичних витрат за МСФ 3, а також містить порядок складання і представлення відповідної інформації у звітності суб'єкта господарювання

Висновок

Відсутність чіткого підходу до структурування комунікаційних зв'язків систем бухгалтерського обліку та логістики в системі управління виробничими запасами обумовлює зниження ефективності господарської діяльності підприємства. З метою вирішення завдання вказаного в роботі, обґрунтовано, що бухгалтерський облік, як і логістика, є складовою управлінської інформаційної системи підприємства та між ними прослідковується зворотній зв'язок. Зворотній зв'язок полягає в тому, що бухгалтерський облік є засобом відображення операції з виробничими запасами та логістичними процесами на підприємстві пов'язаними з їх рухом, в той же час бухгалтерський облік надає інформацію, яка є основою для прийняття відповідних логістичних рішень, що, в свою чергу, є основою здійснення господарських операцій, які виступатимуть об'єктом бухгалтерського обліку.